

В. В. ЕФЕНДІЄВА
В. М. БОЧАРОВ
О. О. КОЗИРСЬКА

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК КІНОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

За редакцією
В. В. Ефендієвої

Електронне видання
мережевого поширення

Одеса
«Астропринт»
2025

УДК 636.7.09
Е907

Рецензенти

Світлана Косенко, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва Одеського державного аграрного університету;

Госпава Янкович (Боснія і Герцеговина), незалежний суддя міжнародної категорії, експерт всіх порід;

Марчін Шалькевич (Польща), професійний інструктор-тренер, керівник школи дресування «Pit bull Alkatraz Poland», суддя міжнародної категорії, експерт всіх порід

Електронний варіант друкованого видання:

Ефендієва В. В.

Е907 Перший український словник кінологічних термінів / В. В. Ефендієва, В. М. Бочаров, О. О. Козирська ; за ред. В. В. Ефендієвої. — Одеса : Астропринт, 2025. — 96 с. — ISBN 978–617–8569–18–1

Словник кінологічних термінів систематизує понад тисячу спеціалізованих понять, пов'язаних з морфологією, екстер'єром, поведінкою, дресуванням та племінною справою собак. Видання вперше створює єдину україномовну термінологічну базу для фахівців, студентів і аматорів, сприяє уніфікації професійної мови, розвитку сучасної кінологічної школи та інтеграції України у міжнародний простір. Практична цінність словника полягає у застосуванні його як для навчання студентів, так і для роботи експертів, підготовки заводчиків і тренерів.

УДК 636.7.09

ISBN 978–617–8569–22–8 (PDF)

ISBN 978–617–8569–18–1 (друк)

© Ефендієва В. В.,
Бочаров В. М.,
Козирська О. О.,
2025

ПЕРЕДМОВА

Перший кінологічний словник українських термінів створено з метою систематизації та пояснення ключових понять у галузі кінології. Він містить алфавітний перелік термінів, які використовуються у практиці розведення, дресирування та експертизи собак і охоплює терміни, які стосуються будови тіла, конституції, кондиції, екстер'єру, генетики, поведінки, психології, годівлі, догляду та дресирування собак.

Унікальність цього словника полягає в тому, що він перший в Україні надає комплекс термінів українською мовою та забезпечує уніфіковану термінологію, що сприятиме розвитку і популяризації української кінології, з подальшою інтеграцією вітчизняного кінологічного дискурсу в глобальний науковий та професійний простір.

Автори першого українського кінологічного словника беруть за мету забезпечити термінологічну єдність та сформувати надійну мовну основу для професійної комунікації в межах країни та світу і зробити знання доступними для фахівців з кінології, експертів, студентів, заводчиків, дресувальників, власників собак та всіх, хто цікавиться кінологією. Використання словника сприятиме точності в навчанні, дослідженнях, племінній роботі та практичній кінологічній діяльності.

Автори сподіваються, що це видання стане корисним і допоможе підвищити рівень знань та компетенцій у галузі кінології.

А

Абдукція (відведення) — рух кінцівок, спрямований назовні від тіла.

Агресивність, агресивна поведінка собак — озлобленість тварини, що виражається в нападі або загрозі нападу.

Агоністична поведінка — складний комплекс поведінкових реакцій, що включає напад, загрозу, підпорадкування та втечу.

Агресія внутрішньовидова — проявляється в контексті соціостатевої поведінки і спрямована насамперед на представників свого виду; поєднує статева, материнську та ієрархічну агресії.

Агресія, викликана перешкодою — поведінка собаки, спрямована на усунення перешкоди, яка заважає задоволенню будь-якої потреби, включно з харчовою чи ігровою.

Агресія ієрархічна — агресія, яка виникає як між особами однієї, так і різних статей; важливий тип агресії для підтримки стабільності у спільнотах тварин.

Агресія критична — яка викликана страхом, при цьому агресивна поведінка собаки спрямована на самозбереження, що виникає, коли порушена критична дистанція і втеча неможлива або не вигідна.

Агресія материнська — адреналінозалежна агресивна поведінка суки під час вагітності або післяпологового періоду, що проявляється без демонстрацій і спрямована на захист потомства, та згасає після припинення лактації.

Агресія на людину — багатогранна поведінка собаки, що може проявлятися як соціостатева, територіальна, чи агресія на перешкоду і зумовлена імпринтованим ставленням до людини, а також соціалізацією, та може спеціально формуватися при дресуванні службових собак.

Агресія статеву у собак — тип агресивної поведінки, який проявляється як між самцями, так і між самками, головною метою якої є позбавлення статевого конкурента та підпорадкування або втеча суперника; відрізняється від інших видів агресії своєю біохімічною основою: тестостерон безпосередньо пов'язаний із проявами статевої агресії.

Агресія територіальна — агресивна поведінка, спрямована на захист території зграї та розмежування «своїх» і «чужих», що проявляється після вступу тварини у дорослу ієрархію та набуття соціального статусу.

Агресія хижака на жертву — адреналінозалежна поведінка собаки, спрямована на умертвіння здобичі.

Агуті Ген (іноді позначають — *ag*) — ген зонарного забарвлення, він же агуті, він же вовчий, він дикий, він же перець з сіллю.

Акустичні сигнали тварин — засіб екстреного зв'язку для передавання повідомлень як під час безпосереднього (зорового, тактильного) контакту між партнерами, так і за його відсутності.

Адаптація — пристосування організму тварини до умов навколишнього середовища (клімату, умовам утримання та ін.).

Адаптивна корекція — відносно новий напрямок адаптивної зоопсихології, спрямований на комплексне вирішення проблем поведінки тварин, що полягає у трансформації проблемної поведінки в таку, яка є бажаною або допустимою з точки зору людини і не шкодить нервовій системі та здоров'ю тварини.

Адитивні гени — система генів, що сумарно впливають на ознаку, кожен з яких робить однаковий внесок у її прояв, тобто те саме, що полігени.

Адаптивність поведінки — динамічна характеристика психіки, що відображає динаміку зміни поведінки і відповідає зміні збудження гальмуванням.

Адаптивний невроз — форма неврозу, при якому невротична поведінка походить від прагнення розрядити стресову напругу (у со-

бак це найчастіше нецлеспрямований рух та/або гавкіт, а при важких невротичних станах — прагнення руйнувати предмети і калічити себе).

Аджиліті — спортивні змагання, в яких собаки-учасники, у супроводі провідника (хендлера), який направляє собаку, повинні безпомилково подолати послідовність різних перешкод.

Аддукція (приведення) — рух кінцівок, спрямований всередину.

Акарициди — хімічні або біологічні речовини, що знищують кліщів на різних стадіях розвитку та застосовуються для профілактики й лікування уражень тварин.

Акліматизація собаки — пристосування організму до мінливих факторів зовнішнього середовища.

Акромегалія — гігантизм, що характеризується аномальними показниками зростання.

Акромікрія — спадкове укорочення лицьових кісток черепа.

Акт парування (в'язки) племінних собак — документ, що підтверджує в'язку суки з псом.

Активне навчання — ініціативний збір інформації під час дослідницької поведінки та формування поведінки з самостійним прийняттям рішень, реалізацією поведінки, аналізом результатів та запам'ятовуванням ефективних форм поведінки.

РЕЦЕНЗІЇ

на перший український словник кінологічних термінів,
підготовлений В. В. Ефендієвою, В. М. Бочаровим
та О. О. Коширською

Світлана КОСЕНКО, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва Одеського державного аграрного університету

Видання першого словника кінологічних термінів українською мовою є довгоочікуваною подією для всіх фахівців, пов'язаних з собаководством в Україні. Авторам вдалося систематизувати та дати визначення більш ніж тисячам спеціалізованих термінів, які досі зустрічалися у кінологічній літературі під різними назвами. Словник охоплює практично всі напрями, пов'язані з використанням собак: анатомію, морфологію, фізіологію, нервову діяльність; дресирування, випробування, спеціальне застосування собак; експертизу, оцінку на виставках та багато інших галузей собаководства. Вперше в Україні професійна термінологія зібрана та структурована в алфавітному порядку в одному виданні, що робить його надзвичайно привабливим не тільки для фахівця, але й для аматора, студентів, початківців та всіх, хто присвятив своє життя найкращим друзям людини — собакам. Величезна робота, проведена авторами словника, є вагомим внеском в розвиток вітчизняної кінології.

Review by the International Cynology Expert Gosptava JNCOVICH (Bosnia and Herzegovina)

The Cynological Dictionary represents a highly valuable and specialized reference work encompassing a broad spectrum of terminology associated with dogs and the field of cynology. The publication is characterized by the accuracy and clarity of its definitions, the consistency of its structure, and the systematic alphabetical arrangement of terms, which significantly facilitates practical use. Of particular importance is the comprehensive inclusion of terminology related to canine conformation, indispensable for the purposes of expert evaluation. Furthermore, beyond strictly professional terminology, the dictionary also provides coverage of everyday expressions commonly used in the context of daily life with dogs, thereby enhancing its practical relevance for a wide range of readers. Overall, the dictionary can be regarded as a significant contribution to the development of Ukrainian cynological terminology and to the standardization of professional language within this field. I believe it would be highly beneficial to have the dictionary translated for use in Bosnia and Herzegovina, and possibly in other countries as well.

Recenzja od profesjonalnego instruktora-trenera szkoły szkoleniowej, eksperta, Marcina SZALKIEWICZ (Poland)

Słownik kynologiczny terminów ukraińskich jest niezwykle wartościową i długo oczekiwaną publikacją dla wszystkich, którzy pracują z psami — od początkują-

ИСС

ИСС

ИСС

ИСС

Шановні читачі!

Фрагмент матеріалу наведено з ознайомчою метою.

Повний текст видання доступний у друкованій версії. Для придбання звертайтеся до авторів.

тел/вайб.+380932837995

ИСС

ИСС

ИСС

ИСС

